

Program seminářů z českých a československých právních dějin podzim 2008

vedoucí seminářů: **JUDr. Pavel Salák jr.**

kontakt: 10908@mail.muni.cz

konzultační hodiny: středa 16,40-18,10 – vhodné předem dohodnout

I. Úvodní seminář

obsah předmětu, organizace, literatura

podmínky zápočtu: jedna neomluvená neúčast, seminární práce či referát, aktivní účast na seminářích, závěrečná písemka

referát: 5-10min., projev má být přednesen, nikoliv přečten nebo odříkán nazpaměť, použité materiály

seminární práce: min. 4 strany, formát písma viz příslušné směrnice pro diplomové práce (přibližně vel. písma 12, řádkování 1.5, text pokud možno formát zarovnání do bloku), seznam použité literatury, vhodné i citace – forma citací a použité literatury viz směrnice, u citací vždy třeba uvést konkrétní stranu/strany

literatura: doplňková musí být na seminářích vždy, alespoň jeden kus na dvojici; doporučená slouží pouze jako přehled pro studenty s případným hlubším zájmem o dané téma

II. Právo ve středověku

ref.: *Chápání práva ve středověku* (lit.: Gurevič, A: *Kategorie středověké kultury*. Praha 1978, Goff, J. le: *Kultura středověké Evropy*. Praha 1991. Goff, J. le: *Středověký člověk a jeho svět*. Goff, J. le: *Encyklopedie středověku*. Vyšehrad, Praha 2000?. Seibt, F.: *Lesk a bída středověku*. Praha 2000.)

ref.: *Ondřej z Dubé a jeho právní kniha* (lit.: Čáda, František. *České právo kolem r. 1400 a kniha Ondřeje z Dubé*. 1927)

Témata:

1. Stavby, pojem, vývoj, odlišnosti
2. Sněmy a soudy
3. Poddansko vrchnostenské vztahy
4. Prameny práva

Doplňková literatura:

učebnice, pracovní sešit

Doporučená literatura:

III. Panovník

ref.: *Vladislavské zřízení zemské* (lit.: *Vladislavské zřízení zemské a počátky ústavního vývoje v českých zemích (1500-1619)*. Praha 2001)

ref.: *Obnovené zřízení zemské*

Témata:

1. Panovník
2. Úřady a správa, samospráva
3. Území
4. Desky zemské

Doplňková literatura:
učebnice, pracovní sešit

Doporučená literatura:

IV. Městské a soukromé právo

ref.: Koldín a Brikcí

ref.: Regály, Ius regale Montanorum (lit.: Urfus, Valentin, *Regály a iura regalia, nástin jednoho pojmu*, in: *AUBI Sborník prací učitelů právnické fakulty*, XII, 1983, Bílek, J., *Ius regale montanorum, aneb, Právo královské horníkuov. Kuttna 2000*)

Témata:

1. Městské právo, rodiny městských práv
2. Brněnské městské právo
3. „Soukromé právo“ ve středověku

Doplňková literatura:
učebnice, pracovní sešit

Doporučená literatura:

- 1) Kejš, J. *Vznik městského zřízení v českých zemích*. 1998., *Dějiny hmotné kultury I /1, 2. Macek, J. Jagellonský věk v českých zemích*. 3,4. 2002, Planitz, *Die Deutsche Stadt in Mittelalter*.1965., Hoffmann, F., *Jihlavské právo*. 1959
- 2) Flodr, M.: *Brněnské městské právo*. 2001., Flodr., M. *Právní kniha města Brna z pol. 14. stol.* 1993, Boháček, M. *Římské právní prvky v právní knize brněnského písaře Jana*. 1924.

V. Trestní právo středověku

ref.: Dalibor z Kozojed a jeho případ

ref.: Čarodějnické procesy (lit. Delumeau, J.: *Strach na západě ve 14.-18. století*. I. díl. Praha 1997, s.65 dole až cca 85., Gurevič, A.: *Nebe, peklo, svět*. Praha 1996, s. 181an.(cca 194). Tomášík, M.: *Čarodějnické modlitby jako specifický problém čarodějnických procesů*. *Sborník celostátní studentské konference Historie 1995*. Ostrava 1995, s. 69-80., *Kladivo na čarodějnice*)

Témata:

1. Trestní právo, tresty, trestání, smolné knihy
2. Čarodějnické procesy
3. Směnečné právo a počátky obchodního práva

Doplňková literatura:
učebnice, pracovní sešit

Doporučená literatura:

VI. Veřejné právo 1848-1989

)

ref.: Stručný přehled vývoje veřejné správy v R-U v 19. stol. (lit.: (lit.: Tobolka, Z. V.: *Česká politika I.-V., 1906-1913*. MZK.. ; Malý, K.: *České právo v minulosti*. Praha 1995. ; říšský zákoník – studovna PrF MU ; *Ústava Československé republiky*. Praha 1948. ; Zimek, J.:

Ústavní vývoj českého státu. MU Brno 1996. ; Gerloch, A a kol.: Ústavní systém české republiky. Praha 1999 viz 1)
ref.: Metternich a Bach

Témata:

1. Organizace veřejné správy
2. Společovací právo
3. Cenzura
4. Trestní právo v 19. stol.

Doplňková literatura:

učebnice, pracovní sešit

Doporučená literatura:

- 1) *Jánský, J.: Státní správa v Rakousku 1948-1918 včetně bibliografie. Praha 197..?. knihovna PrMU ; Malý, K.: České právo v minulosti. Praha 1995. ; Janák, J.- Hledíková, Dějiny státní správy do r. 1945.*
- 2) *Malý, K.: České právo v minulosti. Praha 1995. ; aspi – zákony i literatura*
- 3) *Malý, K.: České právo v minulosti. Praha 1995. ; Kaplan, K.- Tomášek, D.: O cenzuře v Československu 1945-1956. Sešity ústavu pro soudobé dějiny AVČR, sv. 22 .1994. knihovna PrMU D-3832 ; aspi – zákony i literatura ; <http://www.univie.ac.at/medienrechtsgeschichte/> a <http://zensur.literature.at/initium.html> - odkazy na tiskové právo a cenzuru v období před r. 1848, německy!*
- 4) *Malý, K.: České právo v minulosti. Praha 1995. ; učebnice trestního práva*

VII. Vznik ČSR

ref.: Vztahy Čechů a Němců (lit.: Machačová, J. – Matějček, J.: Sociální pozice národnostních menšin v českých zemích 1918-1938. Slezský ústav SZM. Opava 1999. – pouze úvodní kapitoly věnované tématům definice národa, vývoj situace v 19. stol., Rádl, E.: Válka Čechů s Němci. Praha 1993, Čapka, F.: Nástin národnostní problematiky v letech I. republiky. Brno CERM 1996, Soukupová Blanka, Český sebevědomý sen a evropská realita. Část II. 1933-38. Praha 2002.)

ref.: Maffie a její členové

Témata:

1. Vznik státu, právní aspekty vytvoření samostatného státu
2. Státní hranice a proces jejich utváření
3. Jazykový zákon a národnostní problematika

Doplňková literatura:

učebnice, pracovní sešit

Doporučená literatura:

- 1) *Pekař, Jos.: K českému boji státoprávnímu za války. Praha 1930. MZK X-0954,857 ; Galandauer, J.: Slovník prvního čs. odboje 1914-18. Praha 1993. MZK 2-0989.957 ; Galandauer, J.: Vznik Československa. Praha 1988. MZK 2-1058.420 ; Galandauer, J.: Vznik československé republiky 1918. Praha 1988. MZK 2-0932.963. ; Jánský, J.: Státní správa v Rakousku 1948-1918 včetně bibliografie. Praha 197..?. knihovna PrMU. ; Kallab, J.: Mírové smlouvy a zásada sebeurčení národů. Praha 1919. MZK, hledat pod heslem “mírové smlouvy.”*

2) Kubík, L.: *Těšínský konflikt. Olomouc, Votobia 2001.* ; Dvorský, V.: *Hranice československé republiky. Praha 1920.* „Mírové smlouvy 2“. Klimko, Joz.: *Vývoj uzemia Slovenska a utváranie jeho hraníc. Bratislava 1980.* MZK 2-0828.784 ; Houdek, F.: *Vznik hraníc Slovenska. Bratislava 1931.* MZK 2-0086, 826,4

3) Čapka, F.: *Nástin národnostní problematiky v letech I. republiky. Brno CERM 1996.* ; Sobota, E.: *Národnostní autonomie v Československu. Praha Orbis 1938.* ; TGM a československé vztahy. *Hodonín – Masarykovo muzeum 1992.* ; Sládek, M.: *Němci v Čechách. Praha 2003.* ; Rychlík, Jan: *Češi a Slováci ve 20. století. Bratislava 1998.* MZK 2-1035.312,1-2 – dva díly. ; Hubenák, Lad.: *Dokumenty k dějinám štátu a práva na území Slovenska 1, 2. B. Bystrica 2000* MZK 4-1081.756, 1-2 díly ; Mandler, E.: *Benešovy dekrety – proč vznikaly a co jsou. Libri Praha 2002.* oddíl I., zejména kapitola Program - vládní a komunistický, dále pak výrok E. Beneše na s. 21an. ; Mosný, P.: *Podkarpatská Rus. Bratislava 2001.* MZK 2-1096.290 ; Kapras, J.: *Češi a Němci v českém státě.* ; Rádl, E.: *Válka Čechů s Němci. Praha 1993,* MZK ; Soukupová Blanka, *Český sebevědomý sen a evropská realita. Část II. 1933-38. Praha 2002*

VIII. Soukromé právo 1848-1950

ref.: Pekařův postoj k pozemkové reformě (lit.: Pekař, Jos.: *Omyly a nebezpečí pozemkové reformy. Praha 1923.*)

ref.: Snahy o sjednocení kodifikace během I. republiky

Témata:

1. Rodinné právo a manželská novela
2. Vlastnické a dědické právo
2. Pozemkové reformy a ochrana vlastnického práva do r. 1950

Doplňková literatura:

učebnice, pracovní sešit, Schelleová, I. - Schelle, K., Civilní kodexy. Brno 1993

Doporučená literatura:

1) *Manželské právo v Uhrách. 1910 – u Dr. Veselé v knihovně.* ; Malý, K.: *České právo v minulosti. Praha 1995.* ; Schelle, K. ed.: *Civilní kodexy.* ; *Zrod novodobého občanského práva. Katalog výstavy, Brno 2003.*

2) *Pekař, Jos.: Omyly a nebezpečí pozemkové reformy. Praha 1923.* MZK 3-0067.744 ; *Kol.: Pozemkové právo. Brno PrF MU. Otáhal, ?.: Zápas o pozemkovou reformu v ČSR. Praha 1953.* ; *Frolec, I.: Československá pozemková reforma 1919-1935 a její mezinárodní souvislosti. Uherské Hradiště – Slovácké muzeum 1994.* ; *Nováček, Fr.: Nová pozemková reforma. Praha 1948.* ; *Krejčí D.: Poválečná pozemková reforma v Německu a u nás. Praha 1924.*

IX. Totalitní režimy I. Nacismus – 1938-1945

ref: JUDr. E. Hácha

ref.: Dekretální pravomoc prezidenta republiky

Témata:

1. Druhá republika a státoprávní změny v letech 1938-1948
2. Právní postavení obyvatel Protektorátu a vliv německých předpisů
3. Dekretální pravomoc prezidenta
4. Otázka právní kontinuity poválečného a předválečného Československa

Doplňková literatura:

učebnice, pracovní sešit, pracovní sešit z obecných dějin

Doporučená literatura:

2) *Hubenák, Lad.: Riešenie židovskej otázky na Slovensku, 1939-1945, 1., 2., 3. díl, Bratislava 1994. MZK 2-1004.633,1-3 ; Lhotka – diplomka na Židy, knihovna PrF MU. ; Fajdl, J.: Protektorát Čechy a Morava 1939-1945 Diatext 1993. ; Nečas, C.: Holocaust českých Romů. Prostor 1999. ; Krejčová, H. a kol.: Židé v protektorátu. Dokumenty, Maxdorf 1997.*

X. Totalitní režimy II. - Komunismus – 1945-1989

ref.: Proces s Tisem

ref: gen. Ečer

Témata:

1. Mimořádné lidové soudy
2. Odsun
3. Politické procesy

Doplňková literatura:

učebnice, pracovní sešit, http://www.europarl.eu.int/studies/default_cs.htm - Zpráva prof. Froweina a spol. pro Evropský parlament ohledně Benešových dekretů

Doporučená literatura:

1) *Borák, M.: Spravedlnost podle dekretu. Šenov u Ostravy 1998. ; Jiřík, V.: Nedaleko od Norimberka. Cheb 2000. ; Justin, P.: Mimořádný lidový soud v Písku 1945-48. Jihočeský sborník historický 71/2002, s. 98-121.*
2) *Mandler, E.: Benešovy dekrety – proč vznikaly a co jsou. Libri Praha 2002 – dosti kontroverzní. ; Hahnová, E., Sudetoněmecký problém: obtížné loučení s minulostí. Praha 1996, 1999. ; Hahnová, E., Sudetoněmecká vzpomínání a zapomínání. Praha 2002.*
3) *Kaplan, K.: K politickým procesům v Československu 1948-1954. Praha 1994. ; Vaš, K.: Moje perzekuce. Praha 2001. Proces s vedením záškodnického spiknutí proti republice – Horáková a společníci. Ministerstvo spravedlnosti, Praha 1950 – obdobně i proti Slánskému ; Šimečka, M.: Obnovení pořádku (Obnovenie poriadku). 1984, 1989, 1990 - MZK*

XI. Vztah státu a církve v dějinách

Témata:

1. Stát a církve do r. 1918
2. Stát a církve po r. 1918

Další program:

Závěrečná písemka

XII. Závěrečný seminář

udílení zápočtů, řešení restů

Literatura

Základní:

Karel Malý a kol., *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*. Linde, Praha 1997, 1999, 2003.

Schelle, K. a kol.: *České a československé právní dějiny*. Pracovní sešit. Brno 2005

Schelle, K. a kol.: *Praktikum z českých právních dějin*. Aleš Čeněk, Jesenice u Prahy, 2006, 2007.

Dokumenty (k sehnání v knihovně, popř. ve studovně):

Václav Vaněček a kol., *Prameny k dějinám SaP v Československu*. Praha, 1974.

Marta Kadlecová - Karel Schelle - Pavel Mates - Eduard Vlček a kol.,

Dokumenty nebo Vybrané dokumenty z dějin SaP od 9. stol. do r. 1946. (Skripta s těmito názvy se nachází ve studovně v několika různých exemplářích a lze je používat v zimním i letním semestru.)

Kol., *Dokumenty SaP států západní Evropy a USA*. Brno MU, 1993 a novější.

Zdeněk Veselý, *Dějiny českého státu v dokumentech*, Epoque, Praha 2003.

Rozšířená:

M. Kadlecová - K. Schelle - E. Vlček, *Několik kapitol z právních dějin*, Masarykova univerzita, Brno 1994, 2003.

Kol. aut., *Právní dějiny*. 1.,2.,3., díl. Doplněk, Brno 1998, 1999.

V. Vaněček, *Dějiny státu a práva v Československu*. Academia, Praha, 1975. (*jen exkurz o rodinném nedělu a některé středověké právní instituty*)

Karel Malý, *České právo v minulosti*, Praha 1995

Hans Hattenhauer, *Evropské dějiny práva*. Praha 1998.

Karolina Adamová: *Dějiny veřejného práva ve střední Evropě*, C.H.Beck, Praha 2000

Slovníky (k sehnání prezenčně ve studovně):

Ottův slovník naučný

Slovník veřejného práva československého

Právní slovník

Slovník českých dějin (Vykoupil), etc.

V. Růžička - B. Roučka, *Pracovní heslář českého právně-historického slovníku*, Praha 1975.

Středověká právní terminologie, dostupný pouze ve studovně)

Dějiny dějepisectví a právní vědy:

František Kutnar - Jaroslav Marek, *Přehledné dějiny českého a slovenského dějepisectví*. Od počátků národní kultury až do sklonku třicátých let. Nakladatelství Lidové noviny, Praha 1997.

Petra Skřejpková - Ladislav Soukup (edd.): *Antologie české právní vědy (2. polovina 19. století až 30. léta století 20.)*. Univerzita Karlova, Praha 1993.

Kol. aut.: *Dějiny právního stavu a právní profesí*. PF UK, Praha 1997, 1999.

Georg G. Iggers, *Dějepisectví ve 20. století*. Od vědecké objektivitě k postmoderní výzvě. Nakladatelství Lidové noviny, Praha 2002.

D. Třeštík, *Myslití dějiny*, Praha - Litomyšl 1999.

Další zajímavé tituly:

Jaromír Kincl – Michal Skřejpek - Valentin Urfus, *Římské právo*. C.H.Beck, Praha 1995, 1997.

- Milan Bartošek, *Encyklopedie římského práva*. 2. přep. vyd., Academia, Praha 1994.
- František Čáda, *Povšechné právní dějiny československé*. Od dob nejstarších do doby husitské. Brno 1947.
- Petr Čornej a kol., *Dějiny zemí Koruny české*. I.-II. díl. Paseka, Praha 1993.
- Jacques le Goff: *Kultura středověké Evropy*. Odeon, Praha 1991.
- Jacques le Goff a kol.: *Encyklopedie středověku*. Vyšehrad, Praha 2002.
- Aron J. Gurevič: *Kategorie středověké kultury*. Mladá fronta, Praha 1978.
- Josef Janáček, *České dějiny*. Doba předbělohorská 1526-1547. I.-II. díl. Praha 1968-1984.
- Jan Janák - Zdeňka Hledíková, *Dějiny správy v českých zemích do roku 1945*. SPN, Praha 1989.
- Dalibor Janiš - Karel Malý – Jaroslav Pánek (edd.), *Vladislavské zřízení zemské a počátky ústavního zřízení v českých zemích (1500-1619)*, Praha 2001.
- Jan Kapras, *Právní dějiny zemí Koruny české*. I.-III. díl. Praha 1913-1937.
- Tomáš Knoz (ed.), *Morava v době renesance a reformace*, Moravské zemské muzeum, Brno 2001.
- Týž, *Morava v době baroka*, Moravské zemské muzeum, Brno 2004.
- Josef Macek, *Jagellonský věk v českých zemích (1471-1526)*. 1. Hospodářská základna a královská moc. 2. Šlechta. 3. Města. 4. Venkovský lid. Národnostní otázka. Praha 1992-1999.
- Valentin Urfus, *Historické základy novodobého práva soukromého*, C.H.Beck, Praha 1994.
- Josef Válka, *Dějiny Moravy I*. Středověká Morava. Brno 1991.
- Týž, *Dějiny Moravy II*. Morava renesance, reformace a baroka. Brno 1996.
- Velké dějiny zemí Koruny české*, Paseka, Praha. (řada dílů, různí autoři).
- Karel Kadlec: *Rodinný nedíl čili zádruha v právu slovanském*, Praha 1898.
- Marta Kadlecová: *Proces v zemských zřízeních v 16. stol a na počátku 17. stol.*, in: Vladislavské zřízení zemské a počátky ústavního vývoje v českých zemích (1500-1619), Praha 2001
- Jiří Klabouch: *Staré české soudnictví, jak se dříve soudívalo*, Praha 1967.
- Viktor Knapp, *Velké právní systémy*. C.H.Beck, Praha 1999.
- Karel Malý: *Trestní právo v Čechách v 15. – 16. století*, Praha 1979.
- Karol Rebro: *Latinské právní výrazy a výroky*, Bratislava, 1984
- Martin Rheinheimer: *Chudáci, žebráci a vaganti, lidé na okraji společnosti 1450 – 1850*, Vyšehrad, Praha 2003.
- Pavel Spunar a kol.: *Kultura středověku*, Academia, Praha 1995.
- Valentin Urfus: *Pragmatická sankce: rodný list podunajské monarchie*, Praha 2002.
- Valentin Urfus: *Regály a iura regalia, nástin jednoho pojmu*, in: AUBI Sborník prací učitelů právnické fakulty, XII, 1983.
- Dušan Třeštík: *Vznik Velké Moravy: Moravané, Čechové a střední Evropa v letech 791-871*. Lidové noviny, Praha 2001.
- Zikmund Winter: *Zlatá doba měst českých*, Praha 1991. (existuje i starší vydání)